

Inkeri Vähä-Piikkiö

22.6.2022

Auttavatko siirrot lajien kadon estämisessä? Koehankkeet, kokoelmat ja Korkeasaari etäsuojelussa

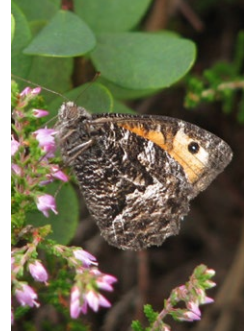
Luontokadon estämiseksi tarvitaan lajien lähisuojelua luonnon suojelualuein sekä lajien etäsuojelua asiantuntijoiden toimin.

Tämä julkaisu käsittelee siirtojen mahdollisuuksia lajikadon estämisessä. Etäsuojelua tarkastellaan ekologisen kompensaation siirtoistutusten ja ekosysteemihotellien sekä kasvitieteellisissä puutarhoissa ja eläintarhoissa tehtävien suojeluesimerkkien kautta. Esimerkit koskevat erityisesti putkilokasvien, nisäkkäiden ja perhosten siirtoja.

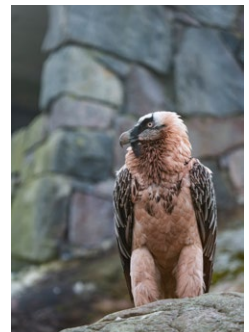
Julkaisu esittelee myös Luonnontieteellisen keskusmuseon, kasvitieteellisten puutarhojen, Metsähallituksen, ja Korkeasaaren eläintarhan etäsuojelun periaatteita, kehitystä ja käytäntöjä. Näissä keinoina ovat olleet mm. siemenpankki, solukkolisäys, kasvikoelma, kylmäsäilytys, taimilisäys, ja kansainvälinen yhteistyö, säännöt, varoitukset ja suositukset.

Päätulokset

- Julkaisussa tarkastellut esimerkit osoittavat, että siirtoistutusten ja ekosysteemihotellien toteutuksessa on vielä haasteita. Onnistumiset uhanalaisten lajien suojelussa ovat toistaiseksi olleet harvassa.
- Tutkitun tiedon puute lajien ja elinympäristöjen ominaisuuksista on haitannut putkilokasvien siirtojen toteutusta, eikä koehankkeissa ole toteutettu riittävän pitkää seuranta- ja raportointia lajien siirron vaikutuksista.
- Lajisuojaus tarvitsee merkittävää tutkimuspanostusta populaatioekologiaan ja genetiikkaan. Lisäksi tarvitaan yhteistyötä korkeakouluista ja tutkimuslaitoksista. Ympäristön hoidon luontokatoa torjuvat toimet tulee suunnitella tarkasti, tutkittuun tietoon perustuen.
- Korkeasaari on maailmanluokan eläinlajien suojelun asiantuntija (Ville Vepsäläinen, luku 4.1.).
- Kaupunkien puistot ja pihat muodostavat mahdollisuuden lajisuojeluun.

Hietahainäperhonen
(*Hipparchia semele*)

Partakorppikotka
(*Gypaetus barbatus*)

Ahokylmänkukka
(*Pulsatilla pratensis*)

Kuvat: Ylin ja alin: Juha Tiainen. Keskellä: Korkeasaari / Annika Sorjonen.

Siirtokäsitteitä

1. Vahvistus

Tarkoituksellinen yksilön siirto ja vapautus olemaan saman lajin populaatioon, levinneisyysalueen sisällä. IUCN 2012

2. Palautus

Tarkoituksellinen yksilön vapautus levinneisyysalueelle, mistä se on hävinnyt varhemmin. IUCN 2012

3. Siirto suojelutarkoituksessa

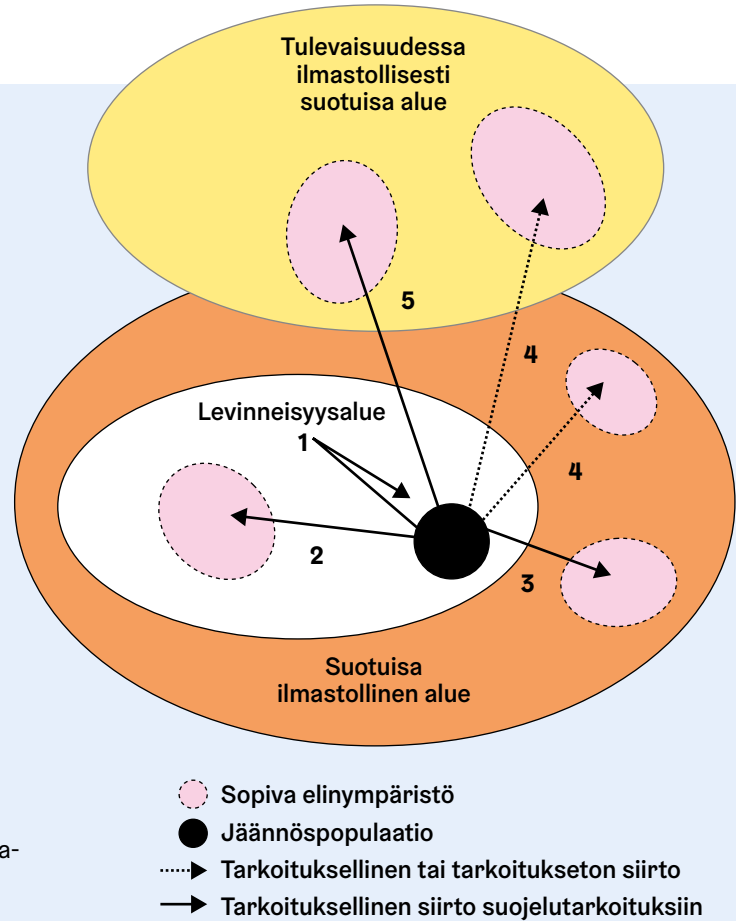
Suojelutarkoituksessa yksilön vapautus alkuperäisen levinneisyysalueen ulkopuolelle. IUCN 2012

4. Siirto

Tarkoituksellinen tai tahaton yksilön siirto tunnetun levinneisyysalueen ulkopuolelle. IUCN 1987.

5. Avustettu leviäminen

Lajin yksilöiden tai populaatioiden siirto ilmastonmuutoksen uhatessa, alkuperäisen levinneisyysalueen ulkopuolelle, lähimmäs todennäköistä uutta aluetta, jonne laji ei voi levittäytyä ihmistoiminnan esteiden tai aikarajoitteen takia, luonnon monimuotoisuuden varmistamiseksi. Hällfors ja muut 2014.

Lähde: Hällfors, M., Vaara, E., Hyvärinen, M., Oksanen, M., Schulman, L., Siipi, H., & Lehvävirta, S. (2014). Coming to Terms with the Concept of Moving Species Threatened by Climate Change – A Systematic Review of the Terminology and Definitions. *PLoS ONE* 9(7): e102979.

Lajisuojelun tueksi tarvitaan tutkimusta

Lajisuojelun parhaat keinot liittyvät edelleen paikallisten populaatioiden suojeleluun elinympäristössään ja elinympäristöjen ennallistamiseen. Helsingissä tässä auttaisi päivitetty putkilokasvikartoitus. Kaupunkisuunnittelun verkostotyötä auttaisi lisäksi metapopulaatiomenetelmin tehty laikkujen hyönteiskolonisaatioiden tutkimus ja lajiekologinen tiedonkeruu ympäristövaatimuksista ja kasvupaikoista.

Vihersektori ja kansalaiset yhteistyöhön

Puistojen kasvivoilla, yksityisillä pihoilla ja viljelijöillä, sekä koko vihersektorilla on mahdollisuus selvittää ja suojella uhanalaisia ja varsinkin hyötykasveja kestävästi, sekä olla kehittämässä uusia suojelukeinoja julkisille ja yksityisille kasvupaikoille. Kansalaisia tarvitaan avuksi kartoittamaan niin puistojen kuin tonttien uhanalaisia lajeja, ja torjumaan vieraslajeja.

Julkaisu tarkentaa ekologisen kompensaaion julkaisua (Vähä-Piikkiö 2021).

Helsinki

Lue koko julkaisu täältä: [pdf](#)

Lisätietoja: Inkeri Vähä-Piikkiö puh. +358 40 3344 786

Sähköposti: [etunimi.sukunimi\(at\)hel.fi](mailto:etunimi.sukunimi(at)hel.fi)

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitietoyksikkö
www.hel.fi/kaupunkitieto